

Persbericht

Onderwerp
Toezichtsrapport 45
Over eventuele handlangers van Mohammed B.

Datum
3 december 2015

Op 2 november 2004 werd Theo van Gogh vermoord. Mohammed B. is in juli 2005 onherroepelijk veroordeeld voor deze moord. Tien jaar later laaide de discussie rondom de moord opnieuw op: Heeft de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) opnames vernietigd die destijds met een microfoon gemaakt zijn in een pand aan de Antheunisstraat in Den Haag? Heeft Mohammed B. wel alleen gehandeld? Had de AIVD informatie over eventuele handlangers? Heeft de AIVD die informatie bewust achtergehouden voor het Openbaar Ministerie (OM)?

Naar aanleiding van deze vragen, verzocht de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de Commissie) een onderzoek te doen naar het handelen van de AIVD na 2 november 2004 met betrekking tot de moord op Theo van Gogh. De Commissie besloot in te gaan op dit verzoek. Het rapport van de Commissie is openbaar en bevat geen geheime bijlage. In dit rapport komt de Commissie per onderzoeksvraag tot de volgende bevindingen:

Heeft de AIVD opnames vernietigd die met een microfoon gemaakt zijn in een pand aan de Antheunisstraat in Den Haag?

De Commissie komt op basis van haar onderzoek tot de conclusie dat de AIVD opnames, gemaakt met een microfoon in het pand aan de Antheunisstraat, niet heeft vernietigd. Deze opnames zijn thans nog beschikbaar binnen de dienst.

Welke informatie heeft de AIVD verworven dan wel verwerkt vanaf 2 november 2004 over eventuele handlangers van Mohammed B.?

De AIVD heeft een tiental ambtsberichten uitgebracht aan het OM met informatie over eventuele handlangers van Mohammed B. De Commissie heeft deze informatie in het rapport buiten beschouwing gelaten. Zij heeft zich gericht op de beschikbare informatie die niet is verstrekt. Bij de AIVD is tussen 2 november 2004 en 2 november 2014 in tien andere gevallen informatie binnengekomen over eventuele handlangers die niet d.m.v. een ambtsbericht is verstrekt aan het

OM. Deze informatie heeft de Commissie nader onderzocht. Hieruit blijkt dat deze informatie betrekking heeft op in totaal vier verschillende personen die (in meer of mindere mate) op de hoogte waren van, dan wel betrokken zouden zijn geweest bij de (voorbereiding van de) moord op Van Gogh. Daarnaast zou in één geval een groepje niet nader genoemde personen op de hoogte zijn geweest van de moord. De informatie bereikte de AIVD in alle gevallen via menselijke bronnen. Slechts in één geval is de informatie op eigen waarneming van een menselijke bron gebaseerd. In zeven gevallen hadden de bronnen de informatie via anderen verkregen. In twee gevallen was de informatie gebaseerd op vermoedens van een bron. Uit deze informatie zelf konden geen concrete aanwijzingen worden afgeleid dat Mohammed B. handlangers had bij de (voorbereiding van de) moord op Theo van Gogh.

Heeft de AIVD ten onrechte informatie over eventuele handlangers van Mohammed B. niet verstrekt aan het OM?

De Commissie stelt vast dat de AIVD volgens de wet niet verplicht is gegevens te verstrekken aan het OM. De wetsgeschiedenis geeft echter aan dat wanneer de AIVD op gegevens stuit over ernstige strafbare feiten, de ruimte hierover geen mededeling te doen aan het OM, "uitermate klein – zo niet nihil" is. De te verstrekken informatie over ernstige strafbare feiten dient van belang te zijn voor de opsporing en vervolging hiervan. Evident onjuiste en evident onbetrouwbare informatie valt hier buiten. Voor alle andere informatie over ernstige strafbare feiten dient als uitgangspunt te gelden dat (voor)overleg met de Landelijk Officier van Justitie voor Terrorismebestrijding (LOvJ) plaatsvindt, alvorens de AIVD beslist al dan niet een ambtsbericht uit te brengen. In dit overleg kan worden bezien of verstrekking van de informatie van belang is voor de opsporing en vervolging van ernstige strafbare feiten. Ook kan dan worden bezien of verstrekking mogelijk is met inachtneming van de bescherming van bronnen.

De Commissie is van oordeel dat mogelijke betrokkenheid van anderen dan alleen Mohammed B. bij de moord op Van Gogh, onder de kwalificatie 'ernstig strafbaar feit' valt. Dit betekent dat de ruimte voor de AIVD te beslissen informatie hierover niet met het OM te delen, uitermate klein is, zo niet nihil. Ten aanzien van alle tien genoemde gevallen geldt dat de informatie niet evident onbetrouwbaar of evident onjuist is. De Commissie is dan ook van oordeel dat de AIVD in deze tien gevallen bij de LOvJ had moeten nagaan of deze informatie van belang kon zijn voor het opsporingsonderzoek, alvorens te beslissen geen ambtsbericht te verstrekken.

Noch uit de dossiers, noch uit de gesprekken kan de Commissie opmaken dat de AIVD in de tien gevallen (voor)overleg met de LOvJ heeft gevoerd. De Commissie vindt het dan ook aannemelijk dat dit overleg niet heeft plaatsgevonden. Daarmee blijft het onduidelijk of de informatie in deze tien gevallen van belang zou zijn geweest voor de opsporing en vervolging van ernstige strafbare feiten. Dit leidt ertoe dat de Commissie niet kan vaststellen of het niet verstrekken van een ambtsbericht aan het OM in deze gevallen ten onrechte is geweest.

Aanbeveling

De Commissie beveelt aan bij informatie over ernstige strafbare feiten als uitgangspunt te nemen dat (voor) overleg plaatsvindt met de LOvJ om te bezien of deze informatie van belang is voor het OM, voordat de AIVD beslist al dan niet een ambtsbericht uit te brengen. Dit hoeft niet als informatie evident onbetrouwbaar of evident onjuist is. Zij constateert dat dit thans (nog) geen vaste praktijk is bij de AIVD. Zij beveelt aan van dit overleg verslag te maken, waarin het standpunt

van de LOvJ (bijvoorbeeld: dit kan relevante informatie zijn voor het OM, of juist niet) wordt weergegeven. Dit maakt toezicht achteraf mogelijk.